

18. PRAVILNIK EKIPNIH TEKMOVANJ ŠZS

1. VRSTA EKIPNIH TEKMOVANJ

1. člen

Ekipna tekmovanja se lahko organizirajo glede na igralni sistem:

- a po Bergerjevem (krožnem) sistemu
- b po švicarskem sistemu
- c po pokalnem sistemu (na izpadanje)
- d po ševeninškem sistemu
- e po mešanem sistemu (ko se predkola igrajo po enem sistemu, finalni turnir pa po drugem sistemu)
- f kot posebne tekme - srečanje dveh ekip.

Uporabljena moška oblika v tem pravilniku se smiselno uporablja tudi za ženske.

2. člen

Temeljni del (element) vseh ekipnih tekmovanj je ekipni meč, to je srečanje, dvoboj dveh ekip. Posamezni dvoboji v ekipnem dvoboju se določajo tako, da se na določeni deski srečata igralca, ki imata v sestavu ekipe isto številko za konkreten dvoboj (npr. na prvi deski prvoimenovani igralec ene in druge ekipe). To pravilo pa ne velja za ševeninški sistem, ko vsak igralec ene ekipe igra z vsakim igralcem druge ekipe. Dvoboj je lahko enokrožen, dvokrožen, štirikrožen,... glede na pravilnik tekmovanja.

3. člen

Po svojem značaju so ekipna tekmovanja lahko prvenstvena, prijateljska, propagandna in podobno, dalje medklubsko, medregijska, mednarodna, srečanje državnih reprezentanc in podobno.

4. člen

Po strukturi sestave v ekipah so tekmovanja lahko:

- a homogena: članska, moška, ženska, mladinska in podobno,
- b mešana: ko se v ekipo obvezno vključujejo tudi ženske, mladinci,... V tem primeru mora tekmovalni pravilnik obvezno predvideti deske, na katerih le-ti igrajo, kakor tudi starostne meje (za mladince, veterane,...).

2. ORGANIZACIJA EKIPNIH TEKMOVANJ

5. člen

Organizator svojo namero po organizaciji ekipnega tekmovanja objavi z razpisom tekmovanja. V razpisu so navedeni osnovni podatki o tekmovanju (kraj in datum tekmovanja, namenu tekmovanja, pravici udeležbe, načinu prijave na tekmovanje, roku prijav, sestavi ekipe, tempu igranja, finančnih pogojih, nagradah), lahko pa tudi sistem tekmovanja, sistem točkovanja in kriterije za boljšo uvrstitev, tekmovalno komisijo, sodnike, prenočišča,...

6. člen

Po zaključku prijav se organizatorju, sodniku ali tekmovalni komisiji preda spisek prijavljenih ekip. Na osnovi števila prijavljenih ekip in razpisa se določi sistem igranja in izdela tekmovalni (turnirski) pravilnik.

7. člen

Tekmovalni pravilnik poleg vsebine razpisa, ki se dotika samega tekmovanja vsebuje še druge posameznosti o razporedu in času igranja rednih kol, nadaljevanj, možnosti odlaganja dvobojev, nadaljnjih kvalifikacijah,...

Tekmovalni pravilnik mora vsebovati člen, ki se glasi »Za vse kar ni zapisano v tekmovalnem pravilniku se smiselno uporabljata Pravilnik ekipnih tekmovanj ŠZS in Pravila šaha FIDE.«

3. VODSTVO TEKMOVANJA

8. člen

Za vsako tekmo ali tekmovanje se določi sodnik z licenco Odbora sodnikov, po potrebi pa še ustrezno število namestnikov iz vrst sodnikov Odbora sodnikov in ustrezno število pomočnikov, kakor to predvideva Tekmovalni pravilnik in Pravilnik o šahovskih sodnikih. Prav tako se določi organ druge stopnje (turnirski odbor, tekmovalna komisija ali nek drug organ), ki rešuje spore na drugi stopnji.

V primeru gostovanj v pokalu, državni ter prvi in drugi članski ligi, mora posamezni dvoboj soditi sodnik z licenco Odbora sodnikov, ki istočasno ne sme biti član nobene od sodelujočih ekip v dvoboju. Sodnik dvoboja mora v roku 48 ur dostaviti vodstvu tekmovanja tudi zapisane partije. V nasprotnem primeru se sodnika prijavi disciplinski komisiji, ki ga ustrezno kaznuje.

9. člen

Sodnik (oziroma njegov namestnik) rešuje vse spore na prvi stopnji ter so njegove odločitve izvršne.

10. člen

Na odločitve sodnika tekmovanja lahko kapetan ekipe vloži pritožbo turnirskemu odboru (ali organu, ki ga predvideva pravilnik tekmovanja) v roku, ki ga določa pravilnik. Odločitve turnirskega odbora so dokončne. Samo v primeru večjih nepravilnosti lahko organizator razveljavi celo tekmovanje.

11. člen

Turnirski odbor in sodnik ukrepata, da bi bil potek tekmovanja uspešen, ne moreta pa spreminjati propozicij in tekmovalnega pravilnika, če ni za to soglasje organa, ki je tekmovanje organiziral.

12. člen

Poleg splošnih dolžnosti, ki jih sodnik opravlja na turnirjih in tekmovanjih in ki so opredeljene s Pravili šaha FIDE in Pravilnikom o šahovskih sodnikih, je dolžan skrbeti še za naslednje:

- a da pregleda in ugotovi pravilnost dokumentacije udeležencev in ekip
- b za pravilen potek tekmovanja

- c za disciplino na tekmovanjih in upoštevanje tekmovalnega pravilnika
- d za vestno vodenje tabele in druge dokumentacije
- e za pripravo dokumentacije in končnega poročila, ki ga mora dostaviti pristojnemu šahovskemu organu oziroma organizatorju v predvidenem roku po zaključku tekmovanja, itd.

13. člen

Na vsakem tekmovanju je v prostoru za igro v načelu dovoljena navzočnost samo igralcev (brez rezerv) in kapetanov ekip. Druge osebe lahko vstopijo v ta prostor samo z dovoljenjem sodnika dvoboja oz. tekmovanja. Če položaj zahteva zaradi pravilnega poteka tekmovanja, vzdrževanje potrebnega reda in discipline, odvrčanje sumov o konzultacijah in podobno, lahko sodnik odloči, da morajo igralci po končani partiji zapustiti igralni prostor, kakor tudi kapetani katerih ekipe so končale dvoboj.

14. člen

Proti nediscipliniranim igralcem lahko sodnik izreka naslednje kazni:

- a opomin
- b pismeni opomin
- c izgubo partije oziroma ekipnega dvoboja
- d odvzem določenega števila točk v končni uvrstitvi (kazenske točke)
- e izključitev s tekmovanja igralca, kapetana, ekipe.

Za težje prestopke, zlasti pod točkami c, d in e je sodnik dolžan vložiti prijavo pristojnemu šahovskemu organu oz. pristojnemu disciplinskemu odboru, da se sproži disciplinski postopek, ne glede na kazen, ki jo je sodnik že izrekel.

5. KAPETAN EKIPE

15. člen

Vsaka ekipa mora imeti svojega kapetana, ki je lahko tudi eden izmed igralcev. V prijavi ekipe za tekmovanje se navede tudi ime kapetana.

16. člen

Dolžnosti kapetana ekipe so:

- a da predloži sodniku tekmovanja osnovno sestavo svoje ekipe, morebitne spremembe sestava ekipe za posamezno kolo in morebitno drugo dokumentacijo,
- b da obvešča člane svoje ekipe o tekmovalnih pravilih ter o odločitvah sodnika in turnirskega odbora, kakor tudi o drugih informacijah,
- c da zastopa svojo ekipo na tekmovanju in ažurno spremlja rezultate svojih članov, ki so zabeleženi na zapisniku dvoboja,
- d da v imenu svoje ekipe preda sodniku in turnirskemu odboru predloge in pritožbe,
- e da skrbi za disciplino svojih članov, ki so se dolžni seznaniti in se držati pravil predpisanih s tekmovalnim pravilnikom.

17. člen

Med potekom igre se lahko kapetan ekipe obrača do igralcev svoje ekipe samo glede vprašanj, ki se ne nanašajo na potek partije ter samo tedaj, ko je

na zadevni deski na potezi igralec nasprotne ekipe in to samo v sodnikovi prisotnosti.

18. člen

Med potekom igre se lahko igralec obrača k svojemu kapetanu samo v vprašanjih, ki se ne nanašajo na potek partije, in to, kadar ni na potezi in v sodnikovi prisotnosti. Ko je igralec na potezi ima pravico obrniti se na kapetana le v primeru, kadar mu nasprotnik ponudi remi ali pa sam to želi napraviti. Tudi tedaj se mora to zgoditi ob sodnikovi prisotnosti in kapetan lahko pritrdi ali odkloni brez kakršnih koli komentarjev ali pojasnjevanj o sami partiji.

4. IZVEDBA TEKMOVANJA

19. člen

Na prvenstvenih ekipnih tekmovanjih in tekmah, ki jih organizira ŠZS morajo biti igralci posamezne ekipe pravilno registrirani za ekipo, za katero nastopajo. Udeleženci morajo imeti dokumentacijo (npr. osebni dokument, dijaško knjižico, rojstni list, potrdilo šole o pripadnosti,...), ki jo predvideva razpis oziroma tekmovalni pravilnik zadevnega tekmovanja. Sodnik mora na osnovi zadnje izdaje slovenske rating liste preveriti starostne omejitve (mladinci 20 let, veterani 60 let), registracijo za ustrezno društvo ter podatke o naslovih in ratingih.

20. člen

Pred uvrstitvijo ekipe v turnirsko tabelo mora kapetan (ali pooblaščen član ekipe) predati sodniku, organizatorju ali tekmovalni komisiji osnovno postavo svoje ekipe. Rok za oddajo mora biti predpisan v razpisu ali tekmovalnem pravilniku in ne sme biti manjši od 1 ure pred začetkom tekmovanja. K temu spisku je kapetan dolžan priložiti še potrebno dokumentacijo, ki jo predpisuje razpis ali tekmovalni pravilnik. Če kapetan ne preda osnovne postave v roku se ekipa ne uvrsti v turnirsko tabelo.

21. člen

V osnovni postavi mora biti zadostno število igralcev s potrebno dokumentacijo. Zadostno število igralcev se izračuna glede na število posameznih dvobojev (število partij – desk) v enem ekipnem dvoboju. Ekipa mora ob oddaji postave navesti več kot polovico igralcev od števila igralnih desk. V primeru mešane strukture ekipe (ob članih še ženske, mladinci,...) velja pogoj za vsak del ekipe, sicer se ekipe ne uvrsti v turnirsko tabelo.

22. člen

V osnovno postavu se uvrsti tudi določeno število rezerv in le te se navedejo na številkah, ki sledijo za prvoimenovanimi igralci. Vrstni red je pomemben. Število rezerv se določi z razpisom ali tekmovalnim pravilnikom, praviloma pa jih je do 200% osnovnih desk (npr. 4+8, 6+12, 3+6).

23. člen

Osnovna postava ekipe mora vsebovati naslednje podatke: ime kluba, za katero tekmovanje se postava oddaja, ime in priimek kapetana ekipe, imena in priimke članov ekipe pod zaporednimi številkami, ki označujejo vrstni red po deskah. Vrstni red igralcev v ekipi določa kapetan ekip, v skladu s tekmovalnim pravilnikom, razpisom, oziroma turnirskim pravilnikom

24. člen

Osnovna postava ekipe z rezervami velja za celo tekmovanje in ni dovoljeno dodajanje igralcev ali spreminjanje vrstnega reda igralcev.

25. člen

Kadar v ekipi v nekem kolu nastopa ena ali več rezerv, je kapetan dolžan spremembo (pisno; v dvojniku; odvisno od tempa igranja; razpis) dostaviti sodniku tekmovanja pred predvidenim začetkom dvoboja oziroma do časa, predvidenega za oddajo sprememb postave. Če ne ravna tako, mora ekipa nastopiti s prvoimenovanimi igralci iz osnovne postave (tj. brez rezervnih igralcev). V tem primeru mora vsak igralec igrati na deski, ki je identična z njegovo številko iz osnovne postave.

26. člen

V posameznih kolih se uvrstijo rezerve iz osnovne postave takole:

- a pri Bergerjevem, švicarskem in pokalnem sistemu igrajo na zadnjih deskah tudi po vrstnem redu, drugi igralci pa se pomaknejo naprej.
- b pri ševeniškem sistemu igrajo rezerve na tistih deskah, na katerih zamenjajo odsotnega igralca.

27. člen

Prejete postave ekip (tako osnovne kot za posamezna kola) je sodnik dolžan držati v tajnosti, dokler vse ekipe ne oddajo sestavov oziroma vse do roka za oddajo postav.

28. člen

Štartne številke (vpis v turnirsko tabelo) in barve figur se določijo glede na sistem igranja. V primeru:

- a Bergerjevega sistema se pristopi k žrebu štartnih števil. S tem se avtomatično določijo barve figur v vseh dvobojih in deskah, pri čemer ima v posameznih kolih prvoimenovana ekipa bele figure na lihih deskah.
- b švicarskega sistema se ekipa razporedi po moči osnovne postave (samo igralne deske) in izžreba barva figur v 1. kolu za prvi par. V posameznih kolih ima prvoimenovana ekipa bele figure na lihih deskah.
- c pokalnega sistema se ekipe lahko razporedi po moči osnovne postave (samo igralne deske) in izvrši takoimenovana dirigirana uvrstitev ekip v igralno tabelo ali pa se izvrši žreb za vse ekipe ali pa kombinacija obeh sistemov uvrščanja v tabelo, kar naj bo definirano z razpisom ali tekmovalnim pravilnikom. V primeru gostovanj ima v posameznih kolih prvoimenovana ekipa črne figure na lihih deskah in je domačin, drugače pa ima prvoimenovana ekipa bele figure na lihih deskah.

- d ševeninškega sistema se žrebajo številke posamezno za vsakega igralca obeh ekip, s čimer so avtomatsko določene barve figur v vseh kolih po tabeli, ki velja za ta sistem.
- e mešanega sistema (ko se predkola igrajo po enem sistemu, finalni turnir pa po drugem sistemu) se upošteva gornja pravila in določi z razpisom.
- f posebne tekme – srečanja dveh ekip se barve figur na lihih deskah določijo po eni izmed alternativ: bele figure se dajo gostujoči ekipi ali barva figur se določa z žrebom ali če je dvoboj tradicionalen, se barva figur izmenično menja.

29. člen

- a) Ob času, ki je določen za začetek dvoboja morajo biti vsi igralci prisotni. Neprisotni igralci izgubijo partijo s kontumacem.
- b) Če ekipa, ki je po pravilih tekmovanja dolžna zagotoviti inventar in rekvizite za tekmovanje (mize, stole, šahovske garniture, ure in podobno), teh ni zagotovila za zadostno število desk (najmanj več kot polovico), izgubi dvoboj s kontumacem. Če je inventar zagotovljen za najmanj več kot polovico desk, se dvoboj začne na teh deskah, na preostalih pa omenjena ekipa izgubi partije s kontumacem.
- c) Če ni poskrbljeno drugače, mora igralec z belimi figurami zagotoviti ustrezno šahovsko uro. Če ne zagotovi šahovske ure do časa, ki je določen za začetek dvoboja, izgubi partijo s kontumacem.
- d) V primerih pod a, b in c se lahko zamudni čas partije oziroma čas za zagotovitev rekvizitov določi drugače s pravili tekmovanja (razpis, turnirski pravilnik). V tem primeru se mora upoštevati člen 6.6 točka b) Pravil šaha FIDE.

30. člen

V toku ekipnega tekmovanja se posamezen dvoboj lahko odloži ali premakne njegov začetek samo, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- a če takšno možnost predvideva tekmovalni pravilnik
- b če obstajajo s pravilnikom določeni upravičeni razlogi
- c če obstaja možnost naknadnega odigravanja meča.

Odložitev dvobojev iz zadnjega kola ni pod nobenim pogojem dovoljena.

31. člen

V ekipnem dvoboju ni dovoljeno odlaganje posameznih partij (ene ali več) niti ne premikanje začetnega časa. Odloži se samo cel meč, če obstoje pogoji iz prejšnjega člena.

32. člen

V vsakem ekipnem tekmovanju morajo biti pred začetkom zadnjega kola odigrani in končani vsi dvoboji predhodnih kol.

5. IZGUBA DVOBOJA IN PARTIJ S KONTUMACEM TER VRSTNI RED

33. člen

Če ena ekipa izstopi iz tekmovanja, ki se igra po Bergerjevem (krožnem) sistemu ali če je izključena iz turnirja po 35. členu in je odigrala:

- a manj od polovice dvobojev, tedaj se črta iz nadaljnjega tekmovanja in njegovi dotedanji izidi se razveljavijo
- b polovico ali več dvobojev, tedaj izgubi vse preostale dvoboje (računajoč tudi dvoboj v katerem je bilo kontumacirano) z ničlo, nasprotniki pa prejmejo največje število točk, ki ga je ta ekipa izgubila v kakem meču za obdobje tekmovanja, ko je še nastopala.

34. člen

Če katera ekipa izstopi iz tekmovanja po švicarskem sistemu ali je izključena iz turnirja po 35. členu, tedaj se črta iz nadaljnjega tekmovanja, ne glede na to, kdaj je izstopila ali bila izključena iz turnirja. Njeni dotedanji izidi se ne razveljavijo.

Če je na tekmovanju neparno število ekip ali po izstopu ali črtanju nastane taka situacija, se v posameznem kolu ekipi z najmanjšim številom točk, ki še ni bila prosta (BYE) ali ni dobila dvoboja brez borbe (kontumac), ne določi nasprotnika – ekipa je prosta (BYE).

Ekipa, ki je prosta (BYE) dobi po pol točke več od 50% možnih točk v tem srečanju za dvoboj do 6 desk, eno točko več od 50% za dvoboj 7 do 12 desk, 1.5 točke več od 50% za dvoboj 13 do 18 desk itd.

Ekipa, ki dobi dvoboj s kontumacem, prejme maksimalno število točk, doseženih v ostalih dvobojih danega kola.

35. člen

Ekipa izgubi dvoboj s kontumacem (brez igre):

- a če izgubi s kontumacem polovico ali več partij
- b po kazni, ki jo izreče sodnik tekmovanja ali turnirski odbor.

Sodnik turnirja odloči o upravičenosti kontumaca in razsodi, če se taka ekipa izključi iz tekmovanja.

36. člen

Posamezna partija se izgubi s kontumacem:

- a če igralec ni prisoten ob času, ki je določen za začetek dvoboja, razen če s pravili tekmovanja (razpis, turnirski pravilnik) ni določeno drugače. V tem primeru se mora upoštevati člen 6.6 točka b) Pravil šaha FIDE.
- b če je igralec nepravilno registriran
- c če je igralec pod kaznijo ali suspenzom
- d če je v postavi ekipe na določeni deski opuščeno ime igralca
- e po kazni, ki jo izreče sodnik ali turnirski odbor tekmovanja.
- f če igralec ne igra v pravilnem vrstnem redu glede na vrstni red iz osnovne postave ali igra na nižji deski, ki bi mu pripadalo po osnovni postavi ekipe
- g če igralec igra na drugi deski kot je to navedeno v prijavi ekipe za konkretni dvoboj.

Pri primerjavi "nepravilnega" s "pravilnim" vrstnim redom ekipe se ne računajo igralci, ki so v tistem dvoboju izgubili partijo brez igre (kontumac).

Če v posameznem dvoboju še niso bile odigrane 3 cele poteze se v primeru g lahko popravi nepravilni s pravilnim vrstnim redom. Kapetana pa se kaznuje z opominom, igralca pa z izgubo časa od začetka dvoboja. Če so bile odigrane več kot 3 poteze se igra nadaljuje in kontumacira po koncu partije. Rezultat posamičnega dvoboja se zavede posebej in ratingira.

37. člen

Rok za vložitev pritožbe v primerih iz 36. člena po točkah b, c je 24 ur od časa zaključka tekmovanja. Pritožba se vloži organu, ki ga določi tekmovalni pravilnik oziroma organizatorju tekmovanja.

38. člen

Vsi prestopki iz 33. - 36. člena povzročajo poleg navedenih še disciplinsko odgovornost.

39. člen

Kriteriji za boljšo uvrstitev so odvisni od sistema tekmovanja. Praviloma v tekmovalni pravilnik navedemo kriterije, ki so lahko različni od spodaj navedenih. Če to ni navedeno, veljajo naslednji kriteriji. Za primer:

- a) za tekmovanja po Bergerjevem sistemu je glavni kriterij za boljšo uvrstitev večje število osnovnih točk, če so te enake veljajo po vrsti naslednji kriteriji: 2. večje število meč točk (dobljen dvoboj - 2 točki, neodločen - 1 točka in izgubljen dvoboj - 0 točk), 3. medsebojni izid-i, 4. Sonneborn-Bergerjev sistem po osnovnih točkah. Če se še ne da razvrstiti ekip, se v primeru ključnih mest odigra dodatni dvoboj, troboj,... po pokalnem sistemu.
- b) za tekmovanja po švicarskem sistemu je glavni kriterij za boljšo uvrstitev večje število osnovnih točk, če so te enake veljajo po vrsti naslednji kriteriji: 2. večje število meč točk, 3. medsebojni izidi, 4. Buchholz koeficient po osnovnih točkah in 5. Sonneborn Bergerjev sistem. Če se še ne da razvrstiti moštev, se v primeru ključnih mest odigra dodatni dvoboj, troboj,... po pokalnem sistemu.
- c) za tekmovanja po pokalnem (izločilnem) sistemu je zmagovalec ekipa, ki premaga (v vseh dvobojih) vse nasprotnike. Pri neodločenem izidu meča (v toku tekmovanja) se za zmagovalca proglasi ekipa, ki po vrsti ima: boljši rezultat na vseh deskah, brez zadnje deske, če je ta neodločen odloča rezultat na vseh deskah, brez zadnjih dveh desk in tako naprej do samega rezultata na prvi deski. V primeru samih remijev se igra naknadni dvoboj po skrajšanem tempu z obrnjenimi barvami figur. Če se zopet sami remiji, se igra dodatni dvoboj na zlate partije (igralci z belimi figurami 6 min., igralci s črnimi figurami 5 min. in v primeru vseh remijev izgubi ekipa z belimi figurami na prvi deski). Ta sistem se lahko uporablja tudi za dvoboje dveh ekip (npr. za razvrstitev mest).

6. PREHODNE DOLOČBE

40. člen

Ta pravilnik je sprejel Občni zbor ŠZS dne 20.03.2010 ter začne veljati takoj.